ճառքներ է գնում, խոստանալով տէրերին, որ մըթերքը Բագուի մէջ ծախելուց յետոյ, նրանց փողերը կը վճարէ: Նա վաճառում է, և փողերը առնելով, փախչում է Մազրասա գիւղը: Պարսիկ պարտատէրները աւագ սարկաւագին գտնում են այն ժամանակ, երբ եկեղեցում պատարագչի սպասաւորութիւն էր անում:

—

ԼՕՌՈՒ գաւառի Ղաչաղան գիւղից մեզ գրում են. տեղացի չարուստներից մէկը խոստացաւ իր ծախքով մի կամուրջ շինել տալ նոյն գիւղին մերձակայ գետի վրա, կարծելով, թէ 500 րուբլուց աւելի չի լինի ծախքը: Բայց երբ վարպետները ցոյց տուեցին, թէ կամուրջը 3000 րուբլի ծախք ունի, նա դարձաւ յետ չառեց իր խոստմունքը, միայն քանի օրից յետոյ յայտնեց, թէ գողերը տանից տարան 3000 րուբլին, որ պահել էր կամուրջի համար:

—

ԼՕՌՈՒ գաւառի Մաղարթ գիւղի Ս. քահանան գիշերով իր սայլը տանում է և մի գիւղացու խոտի դէզը գողանում է: Գիւղացին առաւօտեան նրա մօտ յայտնվելով, ասում է. «տէր հայր, դու մեզ խրատելու փոխարէն ինքդ ես գողութիւն անում»: Քահանան պատասխանում է, — որդի, վնաս չունի, ես խոտը բերելու ժամանակ միշտ քո հանգուցեալ հօր և մօր համար «հոգւոց» էի կարդում:

—

Մի ֆրանսիացի պարոն խնդրում է մեզ յայտնել մեր լրագրի միջոցով, որ կամենում է ֆրանսերէն լեզուի և տարրական առարկաների դասեր տալ ԹԻՖԼԻՍԻ թէ մասնաւոր ու պետական դըպրոցներում, թէ ընտանիքներում: Պարոնը կարող է նոյնպէս դաստիարակի տեղը ընդունել Թիֆլիսում, կամ գաւառներում: Նա ուսուցիչ է եղել երկար ժամանակ թէ գաւառների և թէ Թիֆլիսի այլ և այլ դպրոցներում: Ցանկացողները պարոնին վարձելու կարող են դիմել «Մշակի» խմբագրութեանը:

—

Քաղաքային Վարչութիւնը խնդրում է մեզ յայտնել որ սեպտեմբերի 28-ին, կիրակի օր, ժամի 11-ին, առաւօտեան լինելու է Թ ի ֆ լ ի ս ի արուեստագործական ուսումնարանի և քաղաքային սկզբնական դպրոցի բացումը: Դպրոցը գտնվում է Էկզարխեան հրապարակի վրա:

—

ՀԻՆ-ՆԱԽԻՋԵՒԱՆԻՑ մեզ գրում են հետևեալը: «Մի ղարալաղեաղցի գիւղացի մարդ իր կնոջ երկար ժամանակ չխանդութեան պատճառով, դիմում է իր գիւղի գործակալ քահանային, խնդրելով նրան, որ թոյլ տայ իրան բաժանվել իր կնոջից և ուրիշ մի կնոջ հետ ամուսնանալ: Գործակալը ընդունում է գիւղացու խնդիրքը այն պայմանով, որ սա 8 պուդ ցորեն տայ իրան: Ուզած ցորենի քանակութիւնը տրվում է տէր-հօրը, բայց խնդիրքը անկատար է մնում, այնպէս որ անփորձ գիւղացին խաբվելով տէր-հօր տուած խոստումով մինչև այժմ էլ յետ է պահանջում տուած ցորենը, բայց անկարող է ստանալ:»

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԾՈՎԱՅԻՆ ՑՈՅՑԸ

—

Լրագիրների մէջ կարդում ենք հետևեալ տեղեկութիւնները:

Սուլթանը չէ կարող անբաւական լինել մեծ պետութիւններից այն առիթով, որ նրանք միջոց չեն տալիս Բ. Դրանը մըտածել իր արարքի մասին և թէ ծովային ցոյցի, թէ նրա վատ հետևանքների առաջն առնել: Չը նայելով, որ գերմանական դեսպան կոմս Հացֆելդտին Բ. Դուռը պաշտօնապէս մերժել էր Դուլցինիօն չէրնոգօրցիներին յանձնել, այնուամենայնիւ ծովապետ Սէյմուր հարկաւոր համարեց Թիւրքաց կառավարութեանը վերջին նախազգուշութիւնը տալ: Ծովապետը փոխանակ ամբողջ միացեալ նաւատորմը ալբանական ջրերը ուղարկելու, ռուսաց, իտալական, աւստրիական և գերմանական ծովապետների ուղեկցութեամբ հետախուզեց ալբանական ջրերը: Ծովապետները այդ գործը «Helicon» անգլիական նաւի վրա կատարեցին և գրանով ցոյց տուեցին, որ ապագայում պատահելի անցքերի մէջ գլխաւոր դերը պէտք է Անգլիան խաղայ: Ֆրանսիական ծովապետը և նրա օֆիցերները չը մասնակցեցին այդ գործին:

Անկասկած է, որ թէ ծովային և թէ պատերազմական տեսակէտներից այդ հետախուզութիւնը անհրաժեշտ չէր: Ադրիական ծովի ջրերը մանրամասնաբար հետախուզված են և յայտնի ամենքին, մանաւանդ աւստրիացիներին, որոնք անընդհատ իրանց նաւերով լողում են այդ ջրերի մէջ: «Helicon» նաւը բոլորովին այլ նպատակով երևաց Դուլցինիօի առաջ: Ծովապետ Սէյմուր յոյս ունէր, որ սուլթանը դրա մասին հեռագրով տեղեկութիւն կը ստանայ, վերջին րոպէում կը փոխէր իր վճիռը Եւրոպային ընդդիմադրելու մասին և կը հրամայէր Րիզա-փաշային յարձակվել ալբանցիների վրա:

Դժուար է ենթադրել, որ այդ յոյսերը արդարանան: Դեռ անցեալ շաբաթ, երբ ծովապետ Սէյմուր նամակ ուղարկեց Րիզա-փաշային, Կ. Պօլսի մէջ գիտէին, որ ծովային ցոյցը կատարվելու է: Այնու ամենայնիւ Թիւրքաց թէ այժմեան, թէ նախկին մինիստրներից և Թիւրքիայի բարձրաստիճան անձերից կազմած խորհրդի մէջ սուլթանը յայտնեց, որ ինքը անկարելի է համարում պետութիւնների պահանջների կատարելը: Կոմս Հացֆելդտին Աբդուլ-Համիդից տուած պատասխանը պարունակում է իր մէջ Թիւրքաց կառավարութեան նոր քաղաքականութեան նախագիծը: Բ. Դուռը վճռել է թոյլ տալ, որ գործերը կատարվեն իրանց բ ն ա կ ա ն ը ն թ ա ց ք ո վ, զանազան պատահարների պատասխանատուութիւնը Եւրոպայի վրա դընելով:

Այս բոլոր պայմանները 'ի նկատի առնելով, անհրաժեշտ է գտնում միացեալ նաւատորմի վճռողական գործողութիւնները ալբանացիների դէմ: Պէտք է 'ի նկատի առնել, որ մեծ պետութիւնները իրանց առաջին միաձայն գրութեամբ հրաւիրեցին Բ. Դրանը մասնակցել այն գործողութիւններին, որոնք անհրաժեշտ են Դուլցինիօն չէրնոգօրցիներին յանձնելու համար: Սրանով պետութիւնները ցոյց տուեցին, որ իրանց նաւատորմը կը մասնակցէ չէրնոգօրցիների և ալբանցիների կռւին: Պետութիւնները բոլոր միջոցները տուեցին Բ. Դրանը, որոնցով կարելի կը լինէր Եւրոպայի միջամտութիւնը աւելորդ դարձնել, բայց Թիւրքաց կառավարութիւնը հրաժարվեցաւ նրանցից օգուտ քաղել: Միացեալ նաւատորմը ալբանական ջրերը մտնելուց յետոյ ստիպված կը լինի գործողութիւններ սկսել: Իսկապէս «ծովային ցոյցը» արդէն վերջացած է և այսօր կամ վաղ չէրնոգօրցիները և միացեալ նաւատորմը կը սկսեն ընդհանուր գործողութիւններ:

Սուլթանը այդ գործի պատասխանատուութիւնը Եւրոպայի վրա դրեց: Անկարելի է ենթադրել, որ պետութիւնները վախենան այդ սպառնալիքից:

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՒԱՏՈՐՄԻ ՄԻՋԱՄՏՈՒԹԻՒՆԸ

—

Լրագիրների մէջ կարդում ենք հետևեալ տեղեկութիւնները:

Որովհետև գործերի դրութիւնը Դուլցինիօի մօտ փոխվեցաւ, միացեալ նաւատորմը ստիպված էր յետաձգել իր միջամտութիւնը: Ցայտնի է, որ Բ. Դուռը ուղարկեց Դուլցինիօ Րիզա-փաշային և նրա զօրքերին այն գլխաւորութեամբ, որ նա ստիպէ ալբանցիներին չընդդիմանալ չէրնոգօրցիներին Դուլցինիօ նահանգի գրաւելու ժամանակ: Գոնեա Թիւրքաց կառավարութիւնը այդպէս էր մեկնում Եւրոպային Րիզա-փաշայի և նրա զօրքերի Դուլցինիօ ուղարկելը: Վերջին ժամանակներում Րիզա-փաշա յայտնեց, որ նա իր զօրքերով կը միանայ ալբանցիների հետ և կը պատերազմի չէրնոգօրցիների դէմ, եթէ այս վերջինները կը համարձակվեն գրաւել Դուլցինիօ: Իր այդ նոր վճիռը Րիզա-փաշա նրանով է մեկնում, որ Կ. Պօլսից նոր հրահանգներ չէ ստացել և չէ կարող անտարբեր մնալ, երբ չէրնոգօրցիները և ալբանցիները պատերազմ կը սկսեն:

Այդ յայտնութիւնը անսպասելի էր չէրնոգօրիական իշխանի համար, որ չէր մտածում, թէ իր ուղարկած զօրքերը գործ կունենան ոչ թէ միայն ապստամբ ալբանցիների հետ, այլ և Թիւրքաց կանոնաւոր զօրքերի հետ: Որովհետև թշնամու թիւը այդպիսով մեծանում է, ուրեմն չէրնոգօրիական իշխանն էլ ստիպված է մի կողմից ուժեղացնել իր զօրաբաժինը, միւս կողմից փոխել նրա բռնած դիրքերը: Այդ փոփոխութիւններն անելու համար իշխանին հարկաւոր է գոնեա երեք օր ժամանակամիջոց, որից յետոյ կը սկսվեն պատերազմական գործողութիւնները: Կ. Պօլսի դիպլոմատիական շրջաններում հաւատացնում են, թէ այժմ վերջին անգամ գործը յետաձգվում է և թէ Դուլցինիօի նահանգի մէջ շուտով վըճռողական գործողութիւններ կը սկսվեն:

Իսկապէս դժուար է հաւատալ Կ. Պօլսի քաղաքագէտների գուշակութիւններին: Վերջին շաբաթների փորձից երևում է, որ Թիւրքաց կառավարութիւնը կարող է զանազան հնարներով ստիպել Եւրոպային յետաձգել վճռողական գործողութիւնների բռնելը: Այսօր գործը յետաձգվում է, որովհետև Բ. Դրան հաւատարմատարը յայտնում է, որ ինքը զէնքը ձեռքին կընդդիմանայ չէրնոգօրցիներին, վաղը Բ. Դուռը կարող է յայտնել, որ ինքը փոխել է իր վճիռը և մտադիր է Րիզա-փաշային Եւրոպայի ցանկութեան համեմատ հրահանգներ ուղարկել: Այդ պատրուակով Բ. Դուռը նոր զօրքեր կուղարկի Դուլցինիօ և երբ նրանք կը միանան Րիզա-փաշայի զօրքերի հետ, սա կը յայտնի, որ ինքը դարձեալ հրահանգներ ունի Կ. Պօլսից և մտադիր է այդ նոր զօրքերն էլ չէրնոգօրցիների դէմ ուղարկել, իսկ չէրնոգօրցիները դարձեալ պէտք է սպասեն, մինչև Ցետինիէից օգնական զօրքեր կը հասնեն:

Այս կատակերգութիւնը չափազանց անամօթ է և Եւրոպայի պատիւը վիրաւորող: Դրան վերջ դնելու համար միակ միջոցը այն է, որ Եւրոպան ընդհատէ իր յարաբերութիւնները Բ. Դրան հետ: Երբ չէրնոգօրցիները օգնութիւն կը ստանան, եթէ միացեալ նաւատորմը կը կանգնի Դուլցինիօի հանդէպ և վճռողական գործողութիւններ կը սկսի, գործը չափազանց կը հեշտանայ: Րիզա-փաշա ստիպված կը լինի կամ կռւել չէրնոգօրցիների հետ, կամ հեռանալ: Առաջին դէպքում Բ. Դուռը պատերազմ կը լինի յայտնած ոչ թէ միայն չէրնոգօրցիներին, այլ եւրոպական բոլոր պետութիւններին, որոնց դեսպանները կը թողնեն Կ. Պօլիս և կընդհատեն իրանց յարաբերութիւնները սուլթանի հետ, իսկ երկրորդ դէպքում պետութիւնները իրանք կը կատարեն Բ. Դրան պարտականութիւնը և Դուլցինիօ կը յանձնեն Չէրնոգօրիային:

Քանի որ Եւրոպան շուտ իմանայ, թէ իրան ի՞նչ է սպասում Արևելքում, այնքան նրա համար լաւ է, որովհետև գործի շարունակ յետաձգելը կարող է աւելի մեծ դժուարութիւններ ծագեցնել:

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՍԵՓԱԿԱՆ ԹՂԹԱԿՑԻՑ

ՎԱՆ, 24 սեպտեմբերի: Ջուլամէրկից լուր հասաւ, որ քիւրդերը Բահրի-բէգի առաջնորդութեամբ այրեցին նեստորականների երեք գիւղ: Մար-Շիմօնը տան և երեք օր է որ սկսել է պատերազմական գործողութիւններ: Նեստորականները պաշտպանվում են հերոսաբար: Բահրի-բէգը անաջողութիւններ է կրում: Հայերը զ՚նաւորված են, գործում են նեստորականների հետ միասին:

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵՆԻՑ

ՎԻԵՆՆԱ, 25 սեպտեմբեր: «Polit. Corr sp.» լրագրին գրում են. Թիւրքաց կառավարութեան գրութեանը պատասխան տալու համար բանակցութիւնները պետութիւնների մէջ արագ են կատարվում: Եւրոպական համաձայնութիւնը այսօր ապահոված կարելի է համարել:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 26 սեպտեմբերի: Լօնդօնից «Новости» լրագրին սեպտեմբերի 25-ից հեռագրում են. Չինական կառավարչական շրջաններում նորից տիրապետում է պատերազմական տրամադրութիւն: Չինաստանի պատերազմը Ռուսաստանի հետ անխուսափելի է համարվում:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 26 սեպտեմբերի: «Новое Время» լրագիրը հաղորդում է. Հոկտեմբերի մօտաւորապէս 20-ին Ս. Պետերբուրգի գինուորական դատարանը կը քննի մօտ երկու հարիւր մեղադրվածների քաղաքական գործ: Մեղադրվածներից գլխաւորը իշխան Կրապոտկինին սպանող Գօլդենբերգն է, միւսների թւում բժշկականութեան ուսանող Զուբկօվսկի, Կվեատկօվսկի և տ. Ֆիգներն են: Վերջին երկուսը դատաստանի են ենթարկված 1880 թուականի փետրվարի 5-ի անցքի պատճառով:

ՀՌՈՄ, 26 սեպտեմբերի: Այստեղի Թիւրքաց դեսպան Տուրխան-բէյ յանկարծակի կանչված է Կ. Պօլիս: Ասում են, որ նրան նշանաւոր յանձնարարութիւն կը տրվի: Ցունաց թագաւորը էգուց կընդունվի պապից:

ԼՕՆԴՕՆ, 26 սեպտեմբերի: «Daily News» լրագիրը տեղիք ունի կարծելու, որ շուտով պետութիւնների համաձայնութիւնը իրականապէս կապացուցվի պետութիւնների միացեալ գործողութիւններով:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 21 սեպտեմբերի: Պետական բանկի 5% տոմսակը առաջին շրջանի արժէ 94 ր. 12 կ., երկրորդ 92 ր. 12 կ., երրորդ 93 ր. 25 կ., չորրորդ 92 ր. 25 կ., նրբքին 5% առաջին փոխառութեան տոմսակը արժէ 219 ր., երկրորդ 213 ր., արևելեան առաջին փոխառութեան տոմսակը 90 ր. 62 կ., երկրորդ 90 ր. 50 կ., երրորդ 90 ր. 50 կ., ոսկի 8 ր. 14 կ.: Ռուսաց 1 րուբլ Լօնդօնի վրա արժէ 24,06 պէնս, ռուսաց 100 ր. Համբուրգի վրա 205 մարկ 50 պֆ., փարիզի վրա 255 ֆր. 37 սանտիմ:

Խմբագիր—հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ